Vi□t b□i Biên t□p viên
Th□ b□y, 25 Tháng 6 2022 19:22 - L□n c□p nh□t cu□i Ch□ nh□t, 26 Tháng 6 2022 06:41

Bs Lê Văn Tu□n -□

X□ trí b□ng thu□c co m□ch là n□n t□ng trong x□ trí huy□t đ□ng c□a s□c nhi□m trùng đ□ đ□o ng□□c tình tr□ng h□ huy□t áp b□ng cách tăng s□c c□n m□ch toàn thân và c□i thi□n t□□i máu c□ quan. Các h□□ng d□n c□a Chi□n d□ch nhi□m trùng huy□t s□ng sót (SSC) năm 2021 khuy□n ngh□ áp l□c đ□ng m□ch trung bình m□c tiêu ban đ□u (MAP) là 65 mmHg v□i norepinephrine là tác nhân v□n m□ch đ□u tiên, vasopressin nh□ thu□c v□n m□ch b□c hai đ□□c khuy□n cáo (Evans et al. 2021).

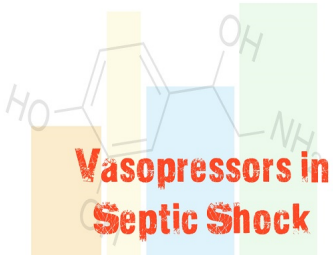

T□t huy□t áp và k□t qu□ lâm sàng kém: L□i ích c□a vi□c b□t đ□u s□ d□ng Norepinephrine s□m

Kho□ng th□i gian liên t□c d□□i ng□□ng MAP 65 mmHg là m□t y□u t□ d□ báo t□ vong m□nh m□, v□i m□i l□n tăng thêm 2 gi□ trong đ□t dài nh□t d□□i ng□□ng có th□ liên quan đ□n t□ l□ t□ vong tăng d□n (Vincent et al. 2018). C□n th□c hi□n hành đ□ng t□c th□i đ□ gi□i quy□t tình tr□ng h□ huy□t áp càng nhanh càng t□t, vì vi□c s□ d□ng s□m thu□c v□n m□ch đ□u tay, c□ th□ là norepinephrine, có liên quan đ□n k□t qu□ b□nh nhân t□t h□n, ch□ng h□n nh□ th□i gian h□ huy□t áp ng□n h□n và t□ l□ s□ng sót cao h□n (Bai et al. 2014; Colon và c□ng s□ 2020). Gói 1 gi□ c□a SSC khuy□n ngh□ b□t đ□u dùng norepinephrine trong vòng m□t gi□ sau khi h□i s□c truy□n d□ch, n□u ch□ truy□n d□ch đ□n thu□n là không đ□ đ□ đ□t đ□□c MAP m□c tiêu (Levy et al. 2018). Đi□u này không ch□ có th□ ngăn ng□a tình tr□ng h□ huy□t áp kéo dài,

Vasopressin nh□ thu□c v□n m□ch th□ hai: Khi nào và t□i sao

Vasopressin là thu□c v□n m□ch b□c hai đ□□c khuy□n ngh□ duy nh□t đ□ thêm vào norepinephrine n□u MAP không đ□, thay vì tăng li□u norepinephrine ho□c s□ d□ng b□t k□ tác nhân nào khác (Evans et al. 2021); đi□u này cho th□y s□c nhi□m khu□n do catecholamine, trong đó kh□ năng đáp □ng c□a m□ch máu v□i catecholamine b□ suy gi□m do gi□m đi□u hòa ho□c phân tách các th□ th□ adrenergic α 1 (Jentzer và Hollenberg 2020). Trong nh□ng tr□□ng h□p nh□ v□y, khi truy□n norepinephrine □ 0,25–0,5 µg/kg/phút và MAP v□n không đ□, có th□ thêm vasopressin vào norepinephrine đ□ đ□t đ□□c MAP m□c tiêu và ngăn ng□a th□i gian h□ huy□t áp kéo dài (Evans et al. 2021).

Ngoài vi□c nâng cao MAP, vasopressin cũng có tác d□ng ti□t ki□m catecholamine, cho phép gi□m li□u norepinephrine trong khi duy trì MAP m□c tiêu (Russell 2011). S□ k□t h□p s□m gi□a li□u l□□ng v□a ph□i c□a nhi□u lo□i thu□c v□n m□ch v□i c□ ch□ tác d□ng b□ sung có th□ tránh đ□□c đ□c tính liên quan đ□n li□u cao c□a m□t tác nhân duy nh□t (Jentzer và c□ng s□ 2018).

Trong m□t nghiên c□u h□i c□u, đa trung tâm, quan sát, li□u t□□ng đ□□ng norepinephrine cao h□n và n□ng đ□ lactate cao h□n khi b□t đ□u dùng vasopressin đ□u có liên quan đ□n t□ l□ t□ vong khi nh□p vi□n cao h□n □ b□nh nhân s□c nhi□m trùng (Sacha và c□ng s□ 2021). T□ l□ t□ vong th□p nh□t đ□□c th□y khi dùng vasopressin □ li□u t□□ng đ□□ng norepinephrine th□p h□n và n□ng đ□ lactate th□p h□n. B□t đ□u s□ d□ng vasopressin v□i li□u t□□ng đ□□ng norepinephrine là 10 µg/phút ho□c b□t đ□u khi n□ng đ□ lactate d□□i 2,3 mmol /L có liên quan đ□n kh□ năng t□ vong trong b□nh vi□n th□p h□n so v□i vi□c trì hoãn b□t đ□u s□ d□ng vasopressin cho đ□n khi đ□t đ□□c li□u t□□ng đ□□ng norepinephrine là 25 µg /phút ho□c khi n□ng đ□ lactat v□□t quá 3,9 mmol/L t□□ng □ng. M□i l□n tăng 10 µg / phút □ li□u t□□ng đ□□ng norepinephrine t□i th□i đi□m b□t đ□u s□ d□ng vasopressin có liên quan đ□n t□ l□ t□ vong trong b□nh vi□n cao h□n 20,7% và m□i l□n tăng 1 mmol / L n□ng đ□ lactate t□i th□i đi□m b□t đ□u dùng vasopressin có liên quan đ□n t□ l□ t□ vong cao h□n 18,4%. t□ vong t□i b□nh vi□n (Sacha và c□ng s□ 2021). Nh□ng k□t lu□n này xác nh□n nh□ng quan sát t□□ng t□ trong nghiên c□u VASST, trong đó m□t phân tích phân nhóm cho th□y t□ l□ t□ vong gi□m khi dùng vasopressin □ li□u norepinephrine và m□c lactate th□p h□n (Russell 2011).

D□ li□u quan sát h□i c□u cũng cho th□y m□i liên quan v□i đáp □ng vasopressin cao h□n, khi vasopressin đ□□c b□t đ□u □ n□ng đ□ lactate th□p h□n và pH đ□ng m□ch cao h□n. Đáp □ng v□i vasopressin có liên quan đ□n vi□c tăng t□ l□ s□ng sót khi nh□p vi□n và k□t qu□ chung c□a b□nh nhân t□t h□n, ch□ng h□n nh□ MAP cao h□n và nhu c□u catecholamine th□p h□n, h□ tr□ thêm cho vi□c s□ d□ng s□m vasopressin (Bauer và c□ng s□ 2022; Sacha và c□ng s□ 2018).

M□t phân tích h□u k□ c□a nghiên c□u VASST đã ch□ ra r□ng s□ k□t h□p c□a vasopressin v□i norepinephrine 0,26 ± 0,27µg / kg / phút cho nh□ng b□nh nhân có nguy c□ suy th□n (1,5 l□n creatinine huy□t thanh d□a trên tiêu chu□n RIFLE) làm gi□m đáng k□ nhu c□u v□ th□n. Li□u pháp thay th□ (RRT) gi□m 55% và gi□m s□ ti□n tri□n thành suy th□n (Gordon et al. 2010).

Trong m□t đánh giá h□ th□ng c□a 13 th□ nghi□m ng□u nhiên có đ□i ch□ng (1462 b□nh nhân), vi□c b□ sung arginine vasopressin vào thu□c v□n m□ch catecholamine so v□i catecholamine đ□n thu□n có liên quan đ□n nguy c□ rung nhĩ th□p h□n đáng k□ (RR, 0,77) (McIntyre et al. 2018). Đi□u này có th□ liên quan đ□n vi□c gi□m kích thích adrenergic do tác d□ng ti□t ki□m catecholamine c□a arginine vasopressin.

Ngoài ra, các nghiên c□u th□c nghi□m đã ch□ ra r□ng catecholamine làm co đ□ng m□ch ph□i, trong khi vasopressin thì không, đi□u này cũng h□ tr□ vi□c s□ d□ng vasopressin trong tăng áp đ□ng m□ch ph□i (Currigan et al. 2014).

T□i sao dùng vasopressin

Vasopressin là m□t hormone peptide n□i sinh đ□□c s□n xu□t □ vùng d□□i đ□i, đ□□c l□u tr□ và gi□i phóng b□i tuy□n yên sau (Evans et al. 2021). Không gi□ng nh□ catecholamine, đ□t đ□□c s□ co m□ch thông qua kích ho□t th□ th□ α1, vasopressin làm tăng huy□t áp b□ng cách kích ho□t th□ th□ V1 trên c□ tr□n m□ch máu (Evans et al. 2021). Ph□□ng th□c ho□t đ□ng thay th□ này cho phép tăng huy□t áp trong s□c nhi□m trùng do catecholamine (Evans et al. 2021) và gi□m li□u catecholamine (Russell 2011).

Ngoài ra, n□ng đ□ vasopressin huy□t thanh trong giai đo□n đ□u c□a s□c nhi□m trùng đã đ□□c ch□ng minh là tăng □ h□u h□t b□nh nhân đ□ đ□o ng□□c tình tr□ng h□ huy□t áp nh□ng gi□m sau 24 gi□ khi ti□p t□c s□c, gây ra “tình tr□ng thi□u h□t vasopressin t□□ng đ□i” do c□n ki□t d□ tr□ vasopressin vùng d□□i đ□i-tuy□n yên (Russell 2011). Đi□u này h□ tr□ thêm cho vi□c s□ d□ng s□m vasopressin ngo□i sinh trong s□c nhi□m trùng.

Vasopressin có th□ đ□□c s□ d□ng v□i li□u l□□ng t□ 0,01IU / phút đ□n 0,03IU / phút cho phép đi□u ch□nh li□u l□□ng d□a trên nhu c□u và đ□ng l□c huy□t áp c□a b□nh nhân (Tóm t□t Đ□c tính S□n ph□m, Empressin). V□i th□i gian bán th□i lên đ□n 20 phút, nó mang l□i m□c đ□ ki□m soát cao vì tác d□ng v□n m□ch có th□ nhanh chóng ng□ng l□i khi ng□ng truy□n (Tanja và Jürgen

2006).

Nghiên c□u VASST cũng ch□ ra r□ng vasopressin an toàn nh□ norepinephrine khi dùng □ m□c 0,03IU / phút v□i các m□c đ□ tác d□ng ph□ t□□ng t□, v□i xu h□□ng tăng thi□u máu c□c b□ (0,5% norepinephrine so v□i 2% vasopressin, p = 0,11) (Russell và c□ng s□ . 2008).

Các h□□ng d□n c□a SSC khuy□n cáo không nên s□ d□ng terlipressin, m□t ti□n ch□t t□□ng t□ vasopressin v□i th□i gian bán h□y kho□ng 6 gi□, do t□ l□ các tác d□ng ph□ nghiêm tr□ng liên quan đ□n nó cao h□n (Evans et al. 2021). Th□i gian bán h□y kéo dài 6 gi□ cũng làm cho vi□c chu□n đ□ xu□ng nhanh ho□c d□ng nhanh trong tr□□ng h□p có các tác d□ng ph□ là không th□c t□.

K□t lu□n

Vi□c b□t đ□u s□ d□ng thu□c v□n m□ch s□m trong s□c nhi□m trùng đã cho th□y k□t qu□ b□nh nhân t□t h□n so v□i b□t đ□u mu□n. Đáp □ng c□a MAP v□i truy□n d□ch nên h□□ng d□n vi□c b□t đ□u dùng norepinephrine nh□ thu□c đ□u tiên, trong khi các thông s□ c□ th□ h□n nh□ MAP không đ□, li□u catecholamine cao, n□ng đ□ lactate, pH đ□ng m□ch và creatinine huy□t thanh nên h□□ng d□n vi□c b□t đ□u s□m dùng vasopressin nh□ thu□c v□n m□ch b□c hai.

Ngu□n https://healthmanagement.org/c/icu/issuearticle/septic-shock-and-vasopressor-initiation-why-earlier-is-better